

Lepe naše vinske gorice nam zakrivajo še obilen vir blagostanja našega, kateri se more le takrat izdatno odpreti, kedar bodejo vinorejci poleg izvrstnega obdelovanja vinogradov tudi z vinom še bolj umetno, skrbljivo in koristno ravnali. Sreča za vinorejce, da je desetina in tlaka preč, in če dače v misel ne vzamemo, tako nas nič ne zadržuje v vinstvu napredovati, kakor nevednost in nektare škodljive navade. Dragim slovenskim vinorejcem bi rad na sree položil, da bi boljše na prvi in naš naj veči dohodek pozor jemali, to je, na vino. Vino moremo tako si pripraviti, da ga lahko v daljne dežele, še črez morje pošiljamo, drugač bo zmiraj v ceni zaostalo, mi bomo kupca čakali, sosedi, posebno Ogrji bodo nas pa prekosili, zato učimo se, ali kde? Nam Slovencem zelo manjka vinorejske, še bolj s to združene kmetijske šole, obeta se sicer prva v Mariboru, kedar se bo vendar ustanovila je še vprašanje in ali bo nam koristila, je tudi

dvomljivo. Veselo bi bilo, če bi se naši iskreni slovenski fanti le nekaj potrebnih nauk v vinoreji, sadjoreji in sploh v kmetijstvu učili, in to v slovenskem jeziku.

Ni tukaj prostora, o vsem tem veliko govoriti, želim samo nekaj zaradi vina, vinskega pretakanja in sačnice prinesiti.

1. Da bo vino za daljno izvažanje pripravno, moramo vsa vinska opravila dobro poznati in vestno storiti, med drugimi opravili je zlo imenitno tudi pretakanje, preden pridemo do tega ne smemo tudi prave poti zgrešiti, zato jo kratko tukaj zaznamovam, začne se že pri trgatvi ali bratvi. Belo vino more biti čisto, sladko, močno in popolnoma zavreto, da tako naredimo, se naj belo in rdeče grozdje posebej trga, pred trgatvo je tudi dobro podbirati, da se slabo, gnjilo grozdje odpravi, in mošt iz takega je podbirina, ob trgatvi se naj dvakrat bere, naj pred sladko, zrelo, potem slabše grozdje, česar o dobrem letu sicer ni potrebno, tudi jagode se samo v bolj slabih letih od pentljig odbirajo. Grozdje se ne sme vkupej kvasiti, ampak hitro se naj spreša in mošt v čisto posodo naliva, tisti mošt pa, kateri na zadnje teče, pentljjšak (Stingelmošt) imenovan, se naj posebej spravi, ker je bolj zagolten, ker tropine pri razsekanju pešk in pentljig na knjici dajo lesno kislobo in zagoltnost iz sebe, pri mehkih vinih iz nežlahtnega grozdja, ta sicer ne škoduje, ali iz takega mi tudi ne dočakamo ljubkega, tankega vina za daljne kupce, skušeni vinorejci, post. na Renu, dodajo sicer moštu nekaj presnih izprešanih mešičkov brez pešk in od žlahtnega grozdja, ali to je druga, trdijo, da je vino potem bolj dišavno in trpeče, kar je tudi res, saj je le v kožicah dišava, zato poskusite na polovnjak 6—10 bokatov hlustin pridavati. V slabih letinah, in vsakrat, če je grozdje nežlahtno, blatno, gnjilo, je ukazano naliti mošt že prvokrat v 24—48 urah pretočiti, da se odžlezi, moje skušnje so to dobro potrdile. Naliti in za vrenje pripravljen mošt se toliko zapre, da ne more od zunaj zrak vanj stopiti, nastavi se namreč zapiravna cev ali druga priprava, da se nastopljivi mehurčki, ako so pridjani, ne skisajo, splenijo, in okusa ne kvarijo, drugače ravno velike vrednosti taka priprava nima, naj se le druga opravi dobro store.

Vrenje mošta moremo pospešiti, da bo vino prej zrelo, če hčemo nasproti mošt sladke ohraniti, naj se vrenje zadržuje, k temu nam pomaga mrzlo vreme, mrzla klet in druga sredstva. Za dobra močna vina je vendar ukazano, da hitro vre, čisto, in starega okusa postane, na ta namen ne sme biti klet mrzla, okna se morajo o solnčnih dnevih odpirati, po noči zapirati, in nove iznajdbe še učijo, mošt v posebne tople, še zakurjene hrame spravljati, da hitro in močno zavre, in 1 ali 2 leti prej godno za kupčijo postane in se tudi kmali denar dobi.

2. Kadar v jesen glasno vrenje mošta vtihne, vsedajo droži na dno, ktere potem zelo vkvarjajo prijeten okus, milino, tenkobo in sladkobo vina, dobro je, da ga hmalu okusimo, ne, hočem reči pretočimo, ali ravno to je škodljiva navada, da naši vinorejci premalo na pretakanje drže, še trdijo, da so droži za vino koristne in za živež, čeravno je samo sladkor za živež, dokler je tega kaj v vinu in drožju, tako dolgo se požlahnuje. Naj boljši čas za pretakanje je jasno, mrzlo vreme, malo pred časom, kadar se gorkota v vinohramu premenjuje, prvokrat že jesen začetka decembra, ali gotovo februarja in marca. Po prvem pretakanju že se mora pučel snažno zapilkati, ne ravno celo trdno, ker še tiho vrenje nastopi. Za naša bela vina je naj boljše, večkrat pretakati, to je pred binkoštni in pred ko je grozdje mehko enkrat.

(Konec prihodnjič.)

Kaj je storiti da kroglega graška miši ne pojedo?

Vsem gospodarjem in gospodinjam je zadosti znano, da miši krogli grašek, ktere si gospodar poseje, naj rajše požerejo; mislim zatoraj da bode vsem gospodarjem prav všeč došlo, ker je zdaj ravno čas grašek sejati, če jim povem pomoček, po katerem si grašek obvarujejo. Pomoček pa je ta: Prej ko grašek seješ, ga namoči 12 ur v vodi, ktera je z žveplom zmešana: v žvepljeni vodi namočenega graška se miš ne dotakne, in tako namakanje še ti prinese tudi drugo korist, namreč, grašek se lepo scimi in hitro in lepo raste.

Domače stvari.

Jabolke se lahko dolgo časa ohranijo, če se na peceljnu in popku s voskom ali keljem zamažejo, vsaka posebej v papir zavije in na hladnem čvrstem zraku v temnem kraju hranijo. Naj dalje pa se ohranijo, ako so v popolnoma suhem pesku v kakem sodu tako zakopane, da se druga druge ne dotika, sod pa tako zadelan, da zunajni zrak ne more vhajati.

Ne popolnoma suha otava ali detelja se naj lažje ohrani, ako se osoli, na pol s ovseno ali s ječmeno slamo zmeša in tako nakopi.

Dolgo rabljene nesnažne ali mastne steklenice (flaše) si naj lažje očistiš s žagovino, ktera se v nje nadeva in h kateri se malo vode prilije in se tako dolgo v steklenici trese, dokler steklenica ni celo čista. Steklenice zgubijo po takem pranju vsako naj močnejšo duho.

Naj boljše ščene (mladi pes). Glasovit zoolog Brehm trdi, da se naj boljše ščene tako spozna: Če kusa vrže več ščeničev in želiš naj boljše odgojiti, raznesi vse daleko od ležišča na različna mesta, ktero bo kusa naj prej pobrala in spet v ležišče odnesla, to je naj boljše. Če to ponoviš, bo mati vsikdar ono isto ščene pobrala in spet v ležišče nesla. Tako ščene je naj boljše.

Da biki ali junci ne uidejo ali sicer ne divjajo — se priporoča to-le: Šopek repa preveži z vrvjo (strikom), potem rep napogni čez hrbet in ga priveži za rogove tako, da bik brez bolečin ne more pobesiti glave. Tako privezana živina mora zmiraj glavo pokoneu držati, in je tako pohlevna, da jo vsak otrok lahko pelje.

Kamno olje ali petrolje je koristno na tri strani:

1. Petroleum je svečava in da kaj lepo luč, nevarno je tedaj le, ako se varno ž njim ne ravna in dobro očiščeno ne kupi, ker se sila rado vžge.

2. petroleum je zdravilo zlasti pri garjah živinskih; enkrat se namažejo garje ali lišaji, in večidel se že ozdravi živina.

3. petroleum prežene bolhe in uši na zelju, repi itd. Ena žlica petroleumu se vlije v škropilnico in z vodo dobro premeša, in s to vodo se poškropi repa, zelje itd.

„Novice.“

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del III.

(Dalje.)

20. Vsakdo naj bi se po mogočnosti svoje poslovanje obširno proučil: kmet naj bi dobro poznal zemljo, ktero obdeluje, naravo in življenje različnih rastlin in živali, kako jih naj boljše ploditi in gojiti, zakaj in na kakšen način rabiti in obračati, na kratko, znati bi imel umno kmetovati. Mehanik, obrtnik, rokodelce ima na tenko poznati robo, ktero prestvarja, trgovec blago, s katerim mu mogoče trgovati: ima vedeti, kako in kde se stvari pripravljajo, kde so naj boljše, in si jih po dobri ceni naj lažje dobiva, in kakšno blago more sopet kam drugod naj boljše zabarantati in zamenjivati.

21. Zvedenemu delavcu, ki bitnost in naravo stvari, z katerimi se peča, pozna, je delo celo ugodno in prijetno, nikakor ne kakšna težava ali butara, ktero nam sila nalaga. Omenimo n. p. kmeta, ki naravne postavbe, po katerih rastline rastejo, kakor tudi bitnost in lastnosti posebnih rastlin nekoliko pozna in jih opazuje; temu je delo veselje, ker po njem načinja vedno nove pokuse v naravoslovstvu, bistri svoj um in nabira novega znanja: to ima pa še drugi posledek; umetno delo mu ni samo na večje veselje, temoč tudi na večji dobiček, ker po dobrih skušnjah svoje delo le za dober prid obrača.

22. Naj bi tedaj vsakemu človeku mogoče bilo si zato potrebnih vednosti in znanosti pridobiti; k temu pa je prva in glavna potreba, da se vsakdo naj manj dobro brati, pisati in računati nauči; kdor toliko zna, se more z pomočjo dobrih knjig sam z svojo marljivostjo več učiti, kar mu je za dotično poslovanje potrebno, ali se za kaj druga izurjati, kar bi ga veselilo. Zato naj bi bilo dovolj potrebnih in pripravnih šol ter učiteljev, za ktere naj bi občinstvo ali vlada skrbela in potrebam pomagovala. Ko so se šole ustanovile naj bi se stariši, katerim dobra odgoja otrok ni mar, po postavi silili otroke v šolo in k uku pošiljati, da se jim tam da po-

Izbaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

"Poduk v gospodarstvu bogati deželo."

Št. 17.

V Mariboru 23. aprila 1868.

Tečaj II.

Tiskova pravda „Slov. Gosp.“ Končna razprava kazenska pri c. kr. okrož- nej sodnji Celjskej.

(Dalje.)

Dr. Prelog: Na ravno zaslišano tožbo moram pred
vsem izreči, da se ona po mojej misli opira na skoz in skoz
krivo prestavo. — Prosim, da bolj počasi govorim, ker sem
ves zagovor premišljeval slovenski. — To dokazati naj se
mi s tim dovoli, da nekatere besede, stavke navedem. Brž v
začetku n. pr. pravi tožba: „v tako imenovanej ustavnej
državi Avstriji“ („im sogenannten Verfassungsstaate Oester-
reich“). Slovenski stoji: „imenovanej pravnonstavnej“ ne
pa „tako imenovanej“. — Dalje „z mutastimi psi“
— in vendar stoji „mutastega psa“ — tedaj edinobroj; državni
pravnik pa je morebiti zatoraj prestavil v večbrojnik, da je
lože našel paralelo med slovenskim državnim poslancem,
sicer pa ta stavka nikakor nista v tej ozkej zvezi. Da nas
Nemci „siloma tlačijo, jedo“ („gewaltsam unterdrücken, ge-
fressen werden“); tu stoji; po vsi mogočnosti požirajo
Nemci, — to bi vendar vsak, ki zna slovenski, prestavil
„kolikor morejo, kolikor se da“ in te izreke so vendar kaj
razločne! „Požirati“ se ne pravi „zatirati“ („unterdrücken,
fressen“). — „Vlada bečka, ki se naj varje“ („die Regierung
in Wien, welche sich in Acht nehmen möge“); če stavek
dobro umejem, misli tožba na „žuganje“, in vendar je v
teh besedah le „svarilo, opomin“ izražen. „Zaskali“ ni
„Stachel“ „krivim postopanjem“ je g. tožnik zopet tako po-
nemčil, kakor mu je ravno ustrezalo, namreč „rechtswi-
drig“; pri nas to pomenja „nicht richtig, verfehlt“. „Ogrom-
no“ se je spravilo s „furchtbar“ („strahovit“); a ogromno
se pravi: „gross, weit ausgedehnt“, ne pa „furchtbar“. „Skup-
no delajoči“ pomenja: „zusammenwirken, das Zusammenwir-
ken der Arbeiten“, ne pa „Verbindung“. „Zbrisati“ pa
pomenja „anslöschen“ a ne „ausreihen“. To na priliko so pre-
greški v prestavljanju in reči moram, da bode slavna sod-
nija že iz teh lahko razvidela, da je še več takih. Reči mo-
ram pa tudi, da slavna sodnija v tej prestavi lahko ne-
kako sistemo najde; vse tiste besede namreč, ki niso
dobro prestavljene, so se tudi v ostrejšem smislu pre-
stavljale in tako vse kaj drugega pomenjajo, in
večidel sestavke ostrijo.

Če bi se stavki ne bili razkladali v tem ostrejšem po-
menu, bi nikakor ne bilo mogoče jih pod paragraf spraviti;
sicer pa so nekateri izreki debelo zlikani in vendar bi vsak,
ki je jezika zmožen, rekel: v tem ne najdem ničesar, kar bi
bilo tožbe vredno, če bi bil g. državni pravdnik svojo tožbo
slovenski osnoval in besede v tem pomenu jemal in v tej
vrsti postavljaj, kakor stoji v „Slov. Gospodarju“ ne bi mogel
noben, slovenskega jezika zmožen pravdnik najti pregreške
soper postavbo. Naj to posamezne napčno in v drugem po-
menu prestavljene stavke, razlaga moj g. zagovornik, — jaz
hočem le o enem stavku govoriti: „Naj pazi vlada“ se je
vzelo v smislu „žuganja“ („Drohung“), čeravno pomenja le
„svarilo“ („Warnung“). Da s tim pisatelj nič hudega misli
ni, kaže že to, da izvira „žuganje“ iz sovraštva in zaniče-
vanja, a svarilo iz prijateljstva, iz ljubezni! — Da je pisa-
telj v tem stavku prav lepo in globoko premišljeno svarilo
izrekel vladi, kaže zadnji stavek: „Avstrija vsehne brez
morja.“ Pisatelj namreč opisava, kako z vso močjo pritiska
Lah na primorju slovensko narodnost; znano je nam vsem,

kako si prizadeva laška vlada vse Primorsko polasčiti, kako
se zemljišča ubogih seljakov po eksekucijah prodajajo in ktera
kupiyejo po sramotno nizkej ceni — Lah! — kadar bode
laška vlada enkrat večidel Primorja pokupila in polasčila,
lahko Avstriji o priliki reče: „To sliši Italiji uniti“, to
nam moraš odstopiti.“ Če tedaj bečka vlada soper to „Tali-
jančanje“ skalnato jez postaviti in Avstrijo obdržati hoče,
naj podpira slovenske Primorce z vsemi močmi, dase ubranijo
temu laškemu nasilju; kajti, da so Slovenci zmirom Avstriji
zvesti bili, da še zdaj so in vedno bodo, mislim mi ni treba
dokazovati in rečem, kakor je že pred 20 leti veliki Slovan
rekel: če bi mi Slovani Avstrije ne imeli, bi si
moralo prizadevati, da jo vstvarimo!“ Mi Slovani
in posebno mi Slovence moremo le v Avstriji se obdržati in
pisatelj je namerjaval to izreči, da je potrebno Slované v
Primorju ohraniti, ker so trden zid proti navalu laške vlade,
ktera koperni morje odvzeti in tako Avstrijo še bolj spraviti
v medlevico. Ze zdaj po zgubi Beneškega naše trgovstvo
veliko trpi in kaj bi še le bilo, če ob vse morje pridemo. To
pomenjajo besede „Avstrija uselne brez morja“ („wird sich
ohne Meer“). Iz tega tudi sledi pomen besedi „da se krvavo
ne zaskali“; kajti če Avstrija morje zgubi, potem „zieht sie
sich diesen blutigen Stachel bei“. A ta misel je gotovo dobra
in kdor tako piše, mora biti dober patrijot. Vidi se tedaj iz
vseh teh posameznih stavkov, da je vse to le za dobro vlade,
ne pa proti njej pisano. Sicer sem prepričan, da g. državni
pravdnik, ki je posamezne besede tako prestavil, da ves sta-
vek pojstrijo, ni vsega razumel; tem teže mu je tedaj mo-
ralo stati na tenko prestavljati. Če pa kdo besede in celih
stavkov ne zapopade, kar sem zdaj dokazal, kako more on
potem soditi?

Prvosednik: Vsa tožba je sestavljena v smislu tega
članka; da se pa vsaka beseda drugače tolmačiti da, se na-
haja v vsakem jeziku in da zatoženec le na svojo korist
tožbo razlaga, si lahko vsak misli, vendar pa zaradi tega se
še ne more sklepati, da tožnik ni umel sostavka. — Ali mi
morete pisatelja tega sostavka imenovati?

Dr. Prelog: Nikakor ne!

Prvosednik: (k perovodji obrnen): Zapišite to.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Nekoliko dobrih nasvetov za vinorejce.

Lepe naše vinske gorice nam zakrivajo še obilen vir
blagostanja našega, kteri se more le takrat izdatno odpreti,
kedar bodejo vinorejci poleg izvrstnega obdelovanja vino-
gradov tudi z vinom še bolj umetno, skrbljivo in koristno
ravnali. Sreča za vinorejce, da je desetina in tlaka preč, in
če dače v misel ne vzamemo, tako nas nič ne zadržuje v
vinstvu napredovati, kakor nevednost in nekatere škodljive na-
vade. Dragim slovenskim vinorejcem bi rad na srce položil,
da bi boljše na prvi in naš naj več dohodek pozor jemali,
to je, na vino. Vino moremo tako si pripraviti, da ga lahko
v daljne dežele, še črez morje pošiljamo, drugač bo zmiraj
v ceni zaostalo, mi bomo kupea čakali, sosed, posebno Ogri
bodo nas pa prekosili, zato učimo se, ali kde? Nam Slo-
vencem zelo manjka vinorejske, še bolj s to zjedružene kme-
tijske šole, obeta se sicer prva v Mariboru, kedaj se bo ven-
dar vstanovila je še vprašanje in ali bo nam koristila, je tudi

dvomljivo. Veselo bi bilo, če bi se naši iskreni slovenski fanti le nekaj potrebnih nauk v vinoreji, sadjoreji in sploh v kmetijstvu učili, in to v slovenskem jeziku.

Ni tukaj prostora, o vsem tem veliko govoriti, želim samo nekaj zaradi vina, vinskega pretakanja in sačnice prinesiti.

1. Da bo vino za daljno izvažanje pripravno, moramo vsa vinska opravila dobro poznati in vestno storiti, med drugimi opravili je zlo imenitno tudi pretakanje, preden pridemo do tega ne smemo tudi prave poti zgrešiti, zato jo kratko tukaj zaznamovam, začne se že pri trgatvi ali bratvi. Belo vino more biti čisto, sladko, močno in popolnoma zavreto, da tako naredimo, se naj belo in rdeče grozdje posebej trga, pred trgatvo je tudi dobro podbirati, da se slabo, gnjilo grozdje odpravi, in mošt iz takega je podbirina, ob trgatvi se naj dvakrat bere, naj pred sladko, zrelo, potem slabše grozdje, česar o dobrem letu sicer ni potrebno, tudi jagode se samo v bolj slabih letih od pentljig odbirajo. Grozdje se ne sme vkupej kvasiti, ampak hitro se naj spreša in mošt v čisto posodo naliva, tisti mošt pa, kateri na zadnje teče, pentljjšak (Stingelmošt) imenovan, se naj posebej spravi, ker je bolj zagolten, ker tropine pri razsekanju pešk in pentljig na knjici dajo lesno kislobo in zagoltnost iz sebe, pri mehkih vinih iz nežlahtnega grozdja, ta sicer ne škoduje, ali iz takega mi tudi ne dočakamo ljubkega, tankega vina za daljne kupce, skušeni vinorejci, post. na Renu, dodajo sicer moštu nekaj presnih izprešanih mešičkov brez pešk in od žlahtnega grozdja, ali to je druga, trdijo, da je vino potem bolj dišavno in trpeče, kar je tudi res, saj je le v kožicah dišava, zato poskusite na polovnjak 6—10 bokatov hlustin pridavati. V slabih letinah, in vsakrat, če je grozdje nežlahtno, blatno, gnjilo, je ukazano naliti mošt že prvokrat v 24—48 urah pretočiti, da se odžlezi, moje skušnje so to dobro potrdile. Naliti in za vrenje pripravljen mošt se toliko zapre, da ne more od zunaj zrak vanj stopiti, nastavi se namreč zapiravna cev ali druga priprava, da se nastopljeni mehurčki, ako so pridjani, ne skisajo, splesnijo, in okusa ne kvarijo, drugače ravno velike vrednosti taka priprava nima, naj se le druga opravi dobro store.

Vrenje mošta moremo pospešiti, da bo vino prej zrelo, če hčemo nasproti mošt sladke ohraniti, naj se vrenje zadržuje, k temu nam pomaga mrzlo vreme, mrzla klet in druga sredstva. Za dobra močna vina je vendar ukazano, da hitro vre, čisto, in starega okusa postane, na ta namen ne sme biti klet mrzla, okna se morajo o solnčnih dnevih odpirati, po noči zapirati, in nove iznajdbe še učijo, mošt v posebne tople, še zakurjene hrame spravljati, da hitro in močno zavre, in 1 ali 2 leti prej godno za kupčijo postane in se tudi kmali denar dobi.

2. Kadar v jesen glasno vrenje mošta vtihne, vsedajo droži na dno, ktere potem zelo vkvarjajo prijeten okus, milino, tenkobo in sladkobo vina, dobro je, da ga hmalu okusimo, ne, hočem reči pretočimo, ali ravno to je škodljiva navada, da naši vinorejci premalo na pretakanje drže, še trdijo, da so droži za vino koristne in za živež, čeravno je samo sladkor za živež, dokler je tega kaj v vinu in drožju, tako dolgo se požlahnuje. Naj boljši čas za pretakanje je jasno, mrzlo vreme, malo pred časom, kadar se gorkota v vinohramu premenjuje, prvokrat že jesen začetka decembra, ali gotovo februarja in marca. Po prvem pretakanju že se mora pučel snažno zapilkati, ne ravno celo trdno, ker še tiho vrenje nastopi. Za naša bela vina je naj boljše, večkrat pretakati, to je pred binkoštni in pred ko je grozdje mehko enkrat.

(Konec prihodnjič.)

Kaj je storiti da kroglega graška miši ne pojedo?

Vsem gospodarjem in gospodinjam je zadosti znano, da miši krogli grašek, ktereja si gospodar poseje, naj rajše požerejo; mislim zatoraj da bode vsem gospodarjem prav všeč došlo, ker je zdaj ravno čas grašek sejati, če jim povem pomoček, po katerem si grašek obvarujejo. Pomoček pa je ta: Prej ko grašek seješ, ga namoči 12 ur v vodi, ktera je z žveplom zmešana: v žvepljeni vodi namočenega graška se miš ne dotakne, in tako namakanje še ti prinese tudi drugo korist, namreč, grašek se lepo scimi in hitro in lepo raste.

Domače stvari.

Jabolke se lahko dolgo časa ohranijo, če se na peceljnu in popku s voskom ali keljem zamažejo, vsaka posebej v papir zavije in na hladnem čvrstem zraku v temnem kraju hranijo. Naj dalje pa se ohranijo, ako so v popolnoma suhem pesku v kakem sodu tako zakopane, da se druga druge ne dotika, sod pa tako zadelan, da zunajni zrak ne more vhajati.

Ne popolnoma suha otava ali detelja se naj lažje ohrani, ako se osoli, na pol s ovseno ali s ječmeno slamo zmeša in tako nakopi.

Dolgo rabljene nesnažne ali mastne steklenice (flaše) si naj lažje očistiš s žagovino, ktera se v nje nadeva in h kateri se malo vode prilije in se tako dolgo v steklenici trese, dokler steklenica ni celo čista. Steklenice zgubijo po takem pranju vsako naj močnejšo duho.

Naj boljše ščene (mladi pes). Glasovit zoolog Brehm trdi, da se naj boljše ščene tako spozna: Če kusa vrže več ščeničev in želiš naj boljše odgojiti, raznesi vse daleko od ležišča na različna mesta, ktero bo kusa naj prej pobrala in spet v ležišče odnesla, to je naj boljše. Če to ponoviš, bo mati vsikdar ono isto ščene pobrala in spet v ležišče nesla. Tako ščene je naj boljše.

Da biki ali junci ne uidejo ali sicer ne divjajo — se priporoča to-le: Šopek repa preveži z vrvjo (strikom), potem rep napogni čez hrbet in ga priveži za rogove tako, da bik brez bolečin ne more pobesiti glave. Tako privezana živina mora zmiraj glavo pokoneu držati, in je tako pohlevna, da jo vsak otrok lahko pelje.

Kamno olje ali petrolje je koristno na tri strani:

1. Petroleum je svečava in da kaj lepo luč, nevarno je tedaj le, ako se varno ž njim ne ravna in dobro očiščeno ne kupi, ker se sila rado vžge.

2. petroleum je zdravilo zlasti pri garjah živinskih; enkrat se namažejo garje ali lišaji, in večidel se že ozdravi živina.

3. petroleum prežene bolhe in uši na zelju, repi itd. Ena žlica petroleumu se vlije v škropilnico in z vodo dobro premeša, in s to vodo se poškrpi repa, zelje itd.

„Novice.“

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del III.

(Dalje.)

20. Vsakdo naj bi se po mogočnosti svoje poslovanje obširno proučil: kmet naj bi dobro poznal zemljo, ktero obdeluje, naravo in življenje različnih rastlin in živali, kako jih naj boljše ploditi in gojiti, zakaj in na kakšen način rabiti in obračati, na kratko, znati bi imel umno kmetovati. Mehnik, obrtnik, rokodelce ima na tenko poznati robo, ktero prestvarja, trgovce blago, s katerim mu mogoče trgovati: ima vedeti, kako in kde se stvari pripravljajo, kde so naj boljše, in si jih po dobri ceni naj lažje dobiva, in kakšno blago more sopet kam drugod naj boljše zabarantati in zamenjivati.

21. Zvedenemu delavcu, ki bitnost in naravo stvari, z katerimi se peča, pozna, je delo celo ugodno in prijetno, nikakor ne kakšna težava ali butara, ktero nam sila nalaga. Omenimo n. p. kmeta, ki naravne postavbe, po katerih rastline rastejo, kakor tudi bitnost in lastnosti posebnih rastlin nekoliko pozna in jih opazuje; temu je delo veselje, ker po njem načinja vedno nove pokuse v naravoslovstvu, bistri svoj um in nabira novega znanja: to ima pa še drugi posledek; umetno delo mu ni samo na večje veselje, temoč tudi na večji dobiček, ker po dobrih skušnjah svoje delo le za dober prid obrača.

22. Naj bi tedaj vsakemu človeku mogoče bilo si zato potrebnih vednosti in znanosti pridobiti; k temu pa je prva in glavna potreba, da se vsakdo naj manj dobro brati, pisati in računati nauči; kdor toliko zna, se more z pomočjo dobrih knjig sam z svojo marljivostjo več učiti, kar mu je za dotično poslovanje potrebno, ali se za kaj druga izurjati, kar bi ga veselilo. Zato naj bi bilo dovolj potrebnih in pripravnih šol ter učiteljev, za ktere naj bi občinstvo ali vlada skrbela in potrebam pomagovala. Ko so se šole ustanovile naj bi se stariši, katerim dobra odgoja otrok ni mar, po postavi silili otroke v šolo in k uku pošiljati, da se jim tam da po-

dvomljivo. Veselo bi bilo, če bi se naši iskreni slovenski fanti le nekaj potrebnih nauk v vinoreji, sadjoreji in sploh v kmetijstvu učili, in to v slovenskem jeziku.

Ni tukaj prostora, o vsem tem veliko govoriti, želim samo nekaj zaradi vina, vinskega pretakanja in sačnice prinesiti.

1. Da bo vino za daljno izvažanje pripravno, moramo vsa vinska opravila dobro poznati in vestno storiti, med drugimi opravili je zlo imenitno tudi pretakanje, preden pridemo do tega ne smemo tudi prave poti zgrešiti, zato jo kratko tukaj zaznamovam, začne se že pri trgatvi ali bratvi. Belo vino more biti čisto, sladko, močno in popolnoma zavreto, da tako naredimo, se naj belo in rdeče grozdje posebej trga, pred trgatvo je tudi dobro podbirati, da se slabo, gnjilo grozdje odpravi, in mošt iz takega je podbirina, ob trgatvi se naj dvakrat bere, naj pred sladko, zrelo, potem slabše grozdje, česar o dobrem letu sicer ni potrebno, tudi jagode se samo v bolj slabih letih od pentljig odbirajo. Grozdje se ne sme vkupej kvasiti, ampak hitro se naj spreša in mošt v čisto posodo naliva, tisti mošt pa, kateri na zadnje teče, pentljjšak (Stingelmošt) imenovan, se naj posebej spravi, ker je bolj zagolten, ker tropine pri razsekanju pešk in pentljig na knjici dajo lesno kislobo in zagoltnost iz sebe, pri mehkih vinih iz nežlahtnega grozdja, ta sicer ne škoduje, ali iz takega mi tudi ne dočakamo ljubkega, tankega vina za daljne kupce, skušeni vinorejci, post. na Renu, dodajo sicer moštu nekaj presnih izprešanih mešičkov brez pešk in od žlahtnega grozdja, ali to je druga, trdijo, da je vino potem bolj dišavno in trpeče, kar je tudi res, saj je le v kožicah dišava, zato poskusite na polovnjak 6—10 bokatov hlustin pridavati. V slabih letinah, in vsakrat, če je grozdje nežlahtno, blatno, gnjilo, je ukazano naliti mošt že prvokrat v 24—48 urah pretočiti, da se odžlezi, moje skušnje so to dobro potrdile. Naliti in za vrenje pripravljen mošt se toliko zapre, da ne more od zunaj zrak vanj stopiti, nastavi se namreč zapiravna cev ali druga priprava, da se nastopljeni mehurčki, ako so pridjani, ne skisajo, splenijo, in okusa ne kvarijo, drugače ravno velike vrednosti taka priprava nima, naj se le druga opravi dobro store.

Vrenje mošta moremo pospešiti, da bo vino prej zrelo, če hčemo nasproti mošt sladke ohraniti, naj se vrenje zadržuje, k temu nam pomaga mrzlo vreme, mrzla klet in druga sredstva. Za dobra močna vina je vendar ukazano, da hitro vre, čisto, in starega okusa postane, na ta namen ne sme biti klet mrzla, okna se morajo o solnčnih dnevih odpirati, po noči zapirati, in nove iznajdbe še učijo, mošt v posebne tople, še zakurjene hrame spravljati, da hitro in močno zavre, in 1 ali 2 leti prej godno za kupčijo postane in se tudi kmali denar dobi.

2. Kadar v jesen glasno vrenje mošta vtihne, vsedajo droži na dno, ktere potem zelo vkvarjajo prijeten okus, milino, tenkobo in sladkobo vina, dobro je, da ga hmalu okusimo, ne, hočem reči pretočimo, ali ravno to je škodljiva navada, da naši vinorejci premalo na pretakanje drže, še trdijo, da so droži za vino koristne in za živež, čeravno je samo sladkor za živež, dokler je tega kaj v vinu in drožju, tako dolgo se požlahnuje. Naj boljši čas za pretakanje je jasno, mrzlo vreme, malo pred časom, kadar se gorkota v vinohramu premenjuje, prvokrat že jesen začetka decembra, ali gotovo februarja in marca. Po prvem pretakanju že se mora pučel snažno zapilkati, ne ravno celo trdno, ker še tiho vrenje nastopi. Za naša bela vina je naj boljše, večkrat pretakati, to je pred binkoštni in pred ko je grozdje mehko enkrat.

(Konec prihodnjič.)

Kaj je storiti da kroglega graška miši ne pojedo?

Vsem gospodarjem in gospodinjam je zadosti znano, da miši krogli grašek, ktereja si gospodar poseje, naj rajše požerejo; mislim zatoraj da bode vsem gospodarjem prav všeč došlo, ker je zdaj ravno čas grašek sejati, če jim povem pomoček, po katerem si grašek obvarujejo. Pomoček pa je ta: Prej ko grašek seješ, ga namoči 12 ur v vodi, ktera je z žveplom zmešana: v žvepljeni vodi namočenega graška se miš ne dotakne, in tako namakanje še ti prinese tudi drugo korist, namreč, grašek se lepo scimi in hitro in lepo raste.

Domače stvari.

Jabolke se lahko dolgo časa ohranijo, če se na peceljnu in popku s voskom ali keljem zamažejo, vsaka posebej v papir zavije in na hladnem čvrstem zraku v temnem kraju hranijo. Naj dalje pa se ohranijo, ako so v popolnoma suhem pesku v kakem sodu tako zakopane, da se druga druge ne dotika, sod pa tako zadelan, da zunajni zrak ne more vhajati.

Ne popolnoma suha otava ali detelja se naj lože ohrani, ako se osoli, na pol s ovseno ali s ječmeno slamo zmeša in tako nakopi.

Dolgo rabljene nesnažne ali mastne steklenice (flaše) si naj lože očistiš s žagovino, ktera se v nje nadeva in h kateri se malo vode prilije in se tako dolgo v steklenici trese, dokler steklenica ni celo čista. Steklenice zgubijo po takem pranju vsako naj močnejšo duho.

Naj boljše ščene (mladi pes). Glasovit zoolog Brehm trdi, da se naj boljše ščene tako spozna: Če kusa vrže več ščeničev in želiš naj boljše odgojiti, raznesi vse daleko od ležišča na različna mesta, ktero bo kusa naj prej pobrala in spet v ležišče odnesla, to je naj boljše. Če to ponoviš, bo mati vsikdar ono isto ščene pobrala in spet v ležišče nesla. Tako ščene je naj boljše.

Da biki ali junci ne uidejo ali sicer ne divjajo — se priporoča to-le: Šopek repa preveži z vrvjo (strikom), potem rep napogni čez hrbet in ga priveži za rogove tako, da bik brez bolečin ne more pobesiti glave. Tako privezana živina mora zmiraj glavo pokoneu držati, in je tako pohlevna, da jo vsak otrok lahko pelje.

Kamno olje ali petrolje je koristno na tri strani:

1. Petroleum je svečava in da kaj lepo luč, nevarno je tedaj le, ako se varno ž njim ne ravna in dobro očiščeno ne kupi, ker se sila rado vžge.

2. petroleum je zdravilo zlasti pri garjah živinskih; enkrat se namažejo garje ali lišaji, in večidel se že ozdravi živina.

3. petroleum prežene bolhe in uši na zelju, repi itd. Ena žlica petroleumu se vlije v škropilnico in z vodo dobro premeša, in s to vodo se poškropi repa, zelje itd.

„Novice.“

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del III.

(Dalje.)

20. Vsakdo naj bi se po mogočnosti svoje poslovanje obširno proučil: kmet naj bi dobro poznal zemljo, ktero obdeluje, naravo in življenje različnih rastlin in živali, kako jih naj boljše ploditi in gojiti, zakaj in na kakšen način rabiti in obračati, na kratko, znati bi imel umno kmetovati. Mehnik, obrtnik, rokodelce ima na tenko poznati robo, ktero prestvarja, trgovce blago, s katerim mu mogoče trgovati: ima vedeti, kako in kde se stvari pripravljajo, kde so naj boljše, in si jih po dobri ceni naj leži dobiva, in kakšno blago more sopet kam drugod naj boljše zabarantati in zamenjivati.

21. Zvedenemu delavcu, ki bitnost in naravo stvari, z kterimi se peča, pozna, je delo celo ugodno in prijetno, nikakor ne kakšna težava ali butara, ktero nam sila nalaga. Omenimo n. p. kmeta, ki naravne postavbe, po kterih rastline rastejo, kakor tudi bitnost in lastnosti posebnih rastlin nekoliko pozna in jih opazuje; temu je delo veselje, ker po njem načinja vedno nove pokuse v naravoslovstvu, bistri svoj um in nabira novega znanja: to ima pa še drugi posledek; umetno delo mu ni samo na večje veselje, temoč tudi na večji dobiček, ker po dobrih skušnjah svoje delo le za dober prid obrača.

22. Naj bi tedaj vsakemu človeku mogoče bilo si zato potrebnih vednosti in znanosti pridobiti; k temu pa je prva in glavna potreba, da se vsakdo naj manj dobro brati, pisati in računati nauči; kdor toliko zna, se more z pomočjo dobrih knjig sam z svojo marljivostjo več učiti, kar mu je za dotično poslovanje potrebno, ali se za kaj druga izurjati, kar bi ga veselilo. Zato naj bi bilo dovolj potrebnih in pripravnih šol ter učiteljev, za ktere naj bi občinstvo ali vlada skrbela in potrebam pomagovala. Ko so se šole ustanovile naj bi se stariši, kterim dobra odgoja otrok ni mar, po postavi silili otroke v šolo in k uku pošiljati, da se jim tam da po-

trebna odgoja. Zanimarjanje potrebne odgoje naj vlada ostro kaznuje, ker ona ima skrbeti za dobro in čast svojih državljanov kakor vsaki familijni oče za ude svoje obitelji.

23. Ostro je treba na odgojivanje mladine paziti, posebno tam, kder se je dozda zanemarjalo: mnogo starišev, ki se sami niso nič učili, tudi nečejo nikakoršnega učenja in omike za svoje otroke; da, še celo branijo jim kaj več vedeti, kakor sami znajo, misle da staro kopito, po katerem so se jihovi dedeci in prededeci ravnali, je naj bolje; kazen naj takšne nevedneže na boljše pot prisili, če jih noben prijazen nauk in nagovor dotičnih duhovnih pastirjev k temu pripraviti ne more. Otroke takšnih starišev pa, ki bi res tako ubožni in revni bili, da bi ne mogli otrok v šolo pošiljati, naj bi občina odgojiti dala in za nje skrbela, ker gotovo ji je lažje, boljše in častnejše, si dobre občinjane odgojiti, ki ji bodo potem na čast in korist, kakor pustiti da odrastejo nevedneži v vsem, kar je dobrega in poštenega, in ji zato bodo brž na škodo in sramoto. Dajte mladim nedolžnim ubožcem potrebno odgojo, pomagajte jim, in ne bode vam treba zagrešenih beračunov in zastaranih izvržencev rediti in nečast in sramoto, ktero vam delajo, plačevati.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal
Davorin Trstenjak.
Ponikla.

Fara in srenja Ponikla leži v jelšanskem (Erlachstein) okraju kraj južne železnice, kjer je tudi železnična postaja, in sicer prva od Poličan. Steje čez 2000 duš. Crkev prostorna je posvečena sv. Martinu, zraven farne crkve še ima podružnico sv. Ožvalda. Ker crkve v čast sv. Ožvaldu posvečene so prestare, kakor postavim v Ptuj, ktera že stoji čez tisoč let, smemo klepati, da je v Ponikli že v začetku 10. stoletja crkev stala. Gotovo je, da je leta 1241 na Ponikli že bila imenitna fara. Tistega leta je umrl grajščak vojniški z imenom Wilhelm. Ta je po krivici in z silo vzel Zajeklostru več posestev, podložnikov, in je poškodoval njegove dohodke. Na smrtni postelji ga obišče njegov spovednik Otto, fajmešter pri Novi crkvi, in ga nagovarja naj klostro povrne poropane reči. Vilhelm se je spokoril, in je v pričo priora Zajeklosterskega, in fajmeštra poniklanskega vse sopet povrnil klostro, kar mu je po krivici vzel bil. (Juvavia, pag. 260 — 282): Leta 1509 je cesar Maksimilian I. na novo ustanovljenemu kolegiatnemu kapitolu v Rudolfovem ali v novem mestu na dolnjem Kranjskem poniklansko faro, ktera je tedaj obsegala vso šmarsko (jezersko) dekanijo, daroval za miznino *) Mensaldotation), in tako so novomeški korarji dobili patronat čez poniklansko faro in druge fare šmarske dekanije.

Ponikla, Ponikva pomenja dolinat svet, v katerem voda hitro v zemljo ponikne. Takošnih imen je več po gornjem in srednjem Stajeru, tudi na Kranjskem.

Ponikla ostane zmirom imenitna, ker so se 26. novembra 1800. v tej fari in sicer na Slomu narodili nevmrljivi škof in slavni slovenski pisatelj Anton Martin Slomšek. Rojstni dom stoji na malem gričku in se lahko vidi na desni strani, kedar se človek po železnici iz Celja v Maribor pelje. Upati smemo, da na rojstnem domu bodo vrli Poniklani svojemu slavnemu rojaku kakošen spominek postavili. Ponikla je že bila za Rimljanov naseljena, ker se je blizu farne crkve našlo več starinskih reči iz one dobe. V pismih devetega stoletja se že tudi imenuje ves blizu Ponikve Hotunje (Chotuna).

Politični ogled.

G. Revertera, dosedajni avstrijski poslanec na ruskem dvoru, bo prej ko ne zapustil državno službo; pravi se, da pride na njegovo mesto vitez Vetsera, dozdajni opravnik v Carigradu.

Skupni vojni minister je ukazal, da se mora prva tretjina onih potrebščin, s katerimi bi se imela armada do konca tega leta priskrbeti, že oddati dotičnim komisijam do konca aprila, zadnja tretjina pa do konca avgusta. Sama znamenja, — da ostane mir!

*) Miznina, Tischgut, Kucheneigen so se veleli vsi dohodki fare postavim desetina, lokno, žito, dobiček lova itd. Pis.

Ogrska potrebuje 100 milj. 500 tisoč gld. na leto, minister obeta, da se bo znižal davek pri tabaku, pri soli (na 2 gld. 40 kr.) in od podedovanega blaga. Mi pa bomo srečni, če se nam le davki ne bodo poviševali!

Na Bavarskem se pripravljajo za pristop južno-nemške zaveze k severno-nemški.

Badenska je tudi dobila postavbo o odgovornosti ministrov in svobodomiselnost postavbo za tisk.

Danska zahteva od Pruske, da jej naj odstopi Alsen in Sundewit (tedaj tudi Düppel). Pruska vendar noče o tem nič čuti, in bati se je, da se spet pograbit.

Danska je naznanila na Dunaj in v Pariz, da se ne bode na podlagi pruskih predlogov dalje pogovarjala.

V Parizu se glasi o vojski zmirom bolj širijo in pravi se, da se vojski z Prusko ni izognoti, čim prej se toraj začne, tem bolje. Napoleon se razgovarja s svojimi generali o vojski in jeni potrebi. Lepo priliko za vojsko, bo mu morebiti dalo — Schleswig-Holsteinsko!

Po Španskem se zlo razširja neki list, čegar moto se glasi: Proč z Burboni, živila demokratična vlada.

Črnogora hrepeni po vojski, vse je že z orožjem in z drugimi vojnimi potrebščinami pripravljeno.

Iz Kandije se je naznanilo 5 hudih bitek, v katerih so bili Turki spet prav živo tepeni.

Turško. Turkom se od dana do dana huje godi, bolezni namreč zmirom močnejša prihaja: v Bosni vre če dalje bolj: Kreto bi sultan že rad odstopil Grkom, ako bi mu bila porok angleška in francoska vlada, da, se mu po tem ne bodo vzele druge dežele, Rumunija in Egipt se boste menda kmalu za samostojne oklicale; v Evropi tedaj, kakor v Afriki in Aziji, kjer se tudi Perzijanci pripravljajo na boj soper Turka, žuga polmesecu toliko nevarnosti, da bode bolezni težko prestal.

Novičar.

— Po novem postavnem načrtu o politični uravnavi se bodo mesto okrajnih uradov upeljala okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften), ktera bodo obsegala dva tri in še več zdajnih okrajnih uradov. Na Stajerskem je bilo dozdej 63 političnih okrajnih uradov, na mesto teh bo zdaj napravljeno samo 15 okrajnih glavarstev, ktera bodo imela svoje sedeže v sledečih mestih: V Gradcu, Feldbachu, Hartbergu, Vajenu, Štanjcu, Lipnici, Bruku, Judenburgu, Muravi, Licenu, Celju, Mariboru, Brezcu, Ptuj in Slovengradu. Leta 1850 je bilo 10 političnih okrajnih glavarstev, ktera so imela svoje sedeže še, zvon imenovanih mest v Ljubnu, Irdningu, Ljutomeru, Radgoni.

— Slavna čitalnica v Ljutomeru je g. dr. Jan. Bleiweisa izvolila za svojega častnega uda in mu poslala krasno diplomo.

— Gospod vitež dr. Miklošič je podaril Matici 19 zvezkov svojih knjig in g. prof. Šembera svojo knjigo „Zapadni Slovane“. Slava!

— V državnem zakonskem listu je izišla 15. t. m. postava o davku na sladkor in žganje, ktera se prej ni mogla razglasiti, ker je vlada morala čakati, dokler ni izdelal tudi ogerski zbor jednako postavbo o onem istem predmetu.

— Od c. k. ministerstva pravosodja je došlo prašanje v Ljubljano, ali ni tamo poslopja, ktero bi bilo pripravno za jetnišnico in sicer za 400 hudodelcev.

— Iz vseh krajev Česke in Moravske še zmirom prihajajo protesti proti davku na premoženje.

— Francoska vlada je prodala danski 45.000 pušek na iglo.

— Ljubljanska kupčijska zbornica je volila za predsednika g. V. C. Zupana, za podpredsednika pa g. Janeza, Horaka; oba enoglasno.

— Roj v topovi (kanonini) cevi. V kasarninem dvoru v Frauenfeldu (v Turgavskem) se je vselil roj v cev dvanajstfuntnega topa. No bučelarji, kaj rečete k temu novemu panju?

— Pravi se, da se bodo sklicali deželni zbori meseca junija, ne bodo vendar dolgo zborovali, ker kesneje se bodo spet sklicale delegacije.

— „Slovenska Matica“ ima zdaj že 1364 članov in više od 30.000 gld. premoženja.

— Pred kratkim so se zbrali v Beljaku učitelji iz četrh dekanij, ki so se posvetovali, ali bi ne bilo času primerno, da bi se osnovala velika učiteljska družba

trebna odgoja. Zanimarjanje potrebne odgoje naj vlada ostro kaznuje, ker ona ima skrbeti za dobro in čast svojih državljanov kakor vsaki familijni oče za ude svoje obitelji.

23. Ostro je treba na odgojivanje mladine paziti, posebno tam, kder se je dozda zanemarjalo: mnogo starišev, ki se sami niso nič učili, tudi nečejo nikakoršnega učenja in omike za svoje otroke; da, še celo branijo jim kaj več vedeti, kakor sami znajo, misle da staro kopito, po katerem so se jihovi dedeci in prededeci ravnali, je naj bolje; kazen naj takšne nevedneže na boljšo pot prisili, če jih noben prijazen nauk in nagovor dotičnih duhovnih pastirjev k temu pripraviti ne more. Otroke takšnih starišev pa, ki bi res tako ubožni in revni bili, da bi ne mogli otrok v šolo pošiljati, naj bi občina odgojiti dala in za nje skrbela, ker gotovo ji je leži, boljše in častnejše, si dobre občinjane odgojiti, ki ji bodo potem na čast in korist, kakor pustiti da odrastejo nevedneži v vsem, kar je dobrega in poštenega, in ji zato bodo brž na škodo in sramoto. Dajte mladim nedolžnim ubožcem potrebno odgojo, pomagajte jim, in ne bode vam treba zagrešenih beračunov in zastaranih izvržencev rediti in nečast in sramoto, ktero vam delajo, plačevati.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal
Davorin Trstenjak.
Ponikla.

Fara in srenja Ponikla leži v jelšanskem (Erlachstein) okraju kraj južne železnice, kjer je tudi železnična postaja, in sicer prva od Poličan. Steje čez 2000 duš. Crkev prostorna je posvečena sv. Martinu, zraven farne crkve še ima podružnico sv. Ožvalda. Ker crkve v čast sv. Ožvaldu posvečene so prestare, kakor postavim v Ptuj, ktera že stoji čez tisoč let, smemo klepati, da je v Ponikli že v začetku 10. stoletja crkev stala. Gotovo je, da je leta 1241 na Ponikli že bila imenitna fara. Tistega leta je umrl grajščak vojniški z imenom Wilhelm. Ta je po krivici in z silo vzel Zajeklostru več posestev, podložnikov, in je poškodoval njegove dohodke. Na smrtni postelji ga obišče njegov spovednik Otto, fajmešter pri Novi crkvi, in ga nagovarja naj klostro povrne poropane reči. Vilhelm se je spokoril, in je v pričo priora Zajeklosterskega, in fajmeštra poniklanskega vse sopet povrnil klostro, kar mu je po krivici vzel bil. (Juvavia, pag. 260 — 282): Leta 1509 je cesar Maksimilian I. na novo ustanovljenemu kolegiatnemu kapitolu v Rudolfovem ali v novem mestu na dolnjem Kranjskem poniklansko faro, ktera je tedaj obsegala vso šmarsko (jezersko) dekanijo, daroval za miznino *) Mensaldotation), in tako so novomeški korarji dobili patronat čez poniklansko faro in druge fare šmarske dekanije.

Ponikla, Ponikva pomenja dolinat svet, v katerem voda hitro v zemljo ponikne. Takošnih imen je več po gornjem in srednjem Stajeru, tudi na Kranjskem.

Ponikla ostane zmirom imenitna, ker so se 26. novembra 1800. v tej fari in sicer na Slomu narodili nevmrljivi škof in slavni slovenski pisatelj Anton Martin Slomšek. Rojstni dom stoji na malem gričku in se lahko vidi na desni strani, kedar se človek po železnici iz Celja v Maribor pelje. Upati smemo, da na rojstnem domu bodo vrli Poniklani svojemu slavnemu rojaku kakošen spominek postavili. Ponikla je že bila za Rimljanov naseljena, ker se je blizu farne crkve našlo več starinskih reči iz one dobe. V pismih devetega stoletja se že tudi imenuje ves blizu Ponikve Hotunje (Chotuna).

Politični ogled.

G. Revertera, dosedajni avstrijski poslanec na ruskem dvoru, bo prej ko ne zapustil državno službo; pravi se, da pride na njegovo mesto vitez Vetsera, dozda jni opravnik v Carigradu.

Skupni vojni minister je ukazal, da se mora prva tretjina onih potrebščin, s katerimi bi se imela armada do konca tega leta priskrbeti, že oddati dotičnim komisijam do konca aprila, zadnja tretjina pa do konca avgusta. Sama znamenja, — da ostane mir!

*) Miznina, Tischgut, Kucheneigen so se veleli vsi dohodki fare postavim desetina, lokno, žito, dobiček lova itd. Pis.

Ogrska potrebuje 100 milj. 500 tisoč gld. na leto, minister obeta, da se bo znižal davek pri tabaku, pri soli (na 2 gld. 40 kr.) in od podedovanega blaga. Mi pa bomo srečni, če se nam le davki ne bodo poviševali!

Na Bavarskem se pripravljajo za pristop južno-nemške zaveze k severno-nemški.

Badenska je tudi dobila postavbo o odgovornosti ministrov in svobodomiselnost postavbo za tisk.

Danska zahteva od Pruske, da jej naj odstopi Alsen in Sundewit (tedaj tudi Düppel). Pruska vendar noče o tem nič čuti, in bati se je, da se spet pograbit.

Danska je naznanila na Dunaj in v Pariz, da se ne bode na podlagi pruskih predlogov dalje pogovarjala.

V Parizu se glasi o vojski zmirom bolj širijo in pravi se, da se vojski z Prusko ni izognoti, čim prej se toraj začne, tem bolje. Napoleon se razgovarja s svojimi generali o vojski in jeni potrebi. Lepo priliko za vojsko, bo mu morebiti dalo — Schleswig-Holsteinsko!

Po Španskem se zlo razširja neki list, čegar moto se glasi: Proč z Burboni, živila demokratična vlada.

Črnogora hrepeni po vojski, vse je že z orožjem in z drugimi vojnimi potrebščinami pripravljeno.

Iz Kandije se je naznanilo 5 hudih bitek, v katerih so bili Turki spet prav živo tepeni.

Turško. Turkom se od dana do dana huje godi, boizen namreč zmirom močnejša prihaja: v Bosni vre če dalje bolj: Kreto bi sultan že rad odstopil Grkom, ako bi mu bila porok angleška in francoska vlada, da, se mu po tem ne bodo vzele druge dežele, Rumunija in Egipt se boste menda kmalu za samostojne oklicale; v Evropi tedaj, kakor v Afriki in Aziji, kjer se tudi Perzijanci pripravljajo na boj soper Turka, žuga polmesecu toliko nevarnosti, da bode bolezen težko prestal.

Novičar.

— Po novem postavnem načrtu o politični uravnavi se bodo mesto okrajnih uradov upeljala okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften), ktera bodo obsegala dva tri in še več zdajnih okrajnih uradov. Na Stajerskem je bilo dozdej 63 političnih okrajnih uradov, na mesto teh bo zdaj napravljeno samo 15 okrajnih glavarstev, ktera bodo imela svoje sedeže v sledečih mestih: V Gradcu, Feldbachu, Hartbergu, Vajenu, Štanjcu, Lipnici, Bruku, Judenburgu, Muravi, Licenu, Celju, Mariboru, Brezcu, Ptuj in Slovengradu. Leta 1850 je bilo 10 političnih okrajnih glavarstev, ktera so imela svoje sedeže še, zvun imenovanih mest v Ljubnu, Irdningu, Ljutomeru, Radgoni.

— Slavna čitalnica v Ljutomeru je g. dr. Jan. Bleiweisa izvolila za svojega častnega uda in mu poslala krasno diplomo.

— Gospod vitež dr. Miklošič je podaril Matici 19 zvezkov svojih knjig in g. prof. Šembera svojo knjigo „Zapadni Slovane“. Slava!

— V državnem zakonskem listu je izišla 15. t. m. postava o davku na sladkor in žganje, ktera se prej ni mogla razglasiti, ker je vlada morala čakati, dokler ni izdelal tudi ogerski zbor jednako postavbo o onem istem predmetu.

— Od c. k. ministerstva pravosodja je došlo prašanje v Ljubljano, ali ni tamo poslopja, ktero bi bilo pripravno za jetnišnico in sicer za 400 hudodelcev.

— Iz vseh krajev Česke in Moravske še zmirom prihajajo protesti proti davku na premoženje.

— Francoska vlada je prodala danski 45.000 pušek na iglo.

— Ljubljanska kupčijska zbornica je volila za predsednika g. V. C. Zupana, za podpredsednika pa g. Janeza, Horaka; oba enoglasno.

— Roj v topovi (kanonini) cevi. V kasarninem dvoru v Frauenfeldu (v Turgavskem) se je vselil roj v cev dvanajstfuntnega topa. No bučelarji, kaj rečete k temu novemu panju?

— Pravi se, da se bodo sklicali deželni zbori meseca junija, ne bodo vendar dolgo zborovali, ker kesneje se bodo spet sklicale delegacije.

— „Slovenska Matica“ ima zdaj že 1364 članov in više od 30.000 gld. premoženja.

— Pred kratkim so se zbrali v Beljaku učitelji iz četrh dekanij, ki so se posvetovali, ali bi ne bilo času primerno, da bi se osnovala velika učiteljska družba

trebna odgoja. Zanimarjanje potrebne odgoje naj vlada ostro kaznuje, ker ona ima skrbeti za dobro in čast svojih državljanov kakor vsaki familijni oče za ude svoje obitelji.

23. Ostro je treba na odgojivanje mladine paziti, posebno tam, kder se je dozda zanemarjalo: mnogo starišev, ki se sami niso nič učili, tudi nečejo nikakoršnega učenja in omike za svoje otroke; da, še celo branijo jim kaj več vedeti, kakor sami znajo, misle da staro kopito, po katerem so se jihovi dedeci in prededeci ravnali, je naj bolje; kazen naj takšne nevedneže na boljšo pot prisili, če jih noben prijazen nauk in nagovor dotičnih duhovnih pastirjev k temu pripraviti ne more. Otroke takšnih starišev pa, ki bi res tako ubožni in revni bili, da bi ne mogli otrok v šolo pošiljati, naj bi občina odgojiti dala in za nje skrbela, ker gotovo ji je lažje, boljše in častnejše, si dobre občinjane odgojiti, ki ji bodo potem na čast in korist, kakor pustiti da odrastejo nevedneži v vsem, kar je dobrega in poštenega, in ji zato bodo brž na škodo in sramoto. Dajte mladim nedolžnim ubožcem potrebno odgojo, pomagajte jim, in ne bode vam treba zagrešenih beračunov in zastaranih izvržencev rediti in nečast in sramoto, ktero vam delajo, plačevati.

Zgodovinski spominki za prosto slovensko ljudstvo.

Spisal
Davorin Trstenjak.
Ponikla.

Fara in srenja Ponikla leži v jelšanskem (Erlachstein) okraju kraj južne železnice, kjer je tudi železnična postaja, in sicer prva od Poličan. Steje čez 2000 duš. Crkev prostorna je posvečena sv. Martinu, zraven farne crkve še ima podružnico sv. Ožvalda. Ker crkve v čast sv. Ožvaldu posvečene so prestare, kakor postavim v Ptuj, ktera že stoji čez tisoč let, smemo klepati, da je v Ponikli že v začetku 10. stoletja crkev stala. Gotovo je, da je leta 1241 na Ponikli že bila imenitna fara. Tistega leta je umrl grajščak vojniški z imenom Wilhelm. Ta je po krivici in z silo vzel Zajeklostru več posestev, podložnikov, in je poškodoval njegove dohodke. Na smrtni postelji ga obišče njegov spovednik Otto, fajmešter pri Novi crkvi, in ga nagovarja naj klostro povrne poropane reči. Vilhelm se je spokoril, in je v pričo priora Zajeklosterskega, in fajmeštra poniklanskega vse sopet povrnil klostro, kar mu je po krivici vzel bil. (Juvavia, pag. 260 — 282): Leta 1509 je cesar Maksimilian I. na novo ustanovljenemu kolegiatnemu kapitolu v Rudolfovem ali v novem mestu na dolnjem Kranjskem poniklansko faro, ktera je tedaj obsegala vso šmarsko (jezersko) dekanijo, daroval za miznino *) Mensaldotation), in tako so novomeški korarji dobili patronat čez poniklansko faro in druge fare šmarske dekanije.

Ponikla, Ponikva pomenja dolinat svet, v katerem voda hitro v zemljo ponikne. Takošnih imen je več po gornjem in srednjem Stajeru, tudi na Kranjskem.

Ponikla ostane zmirom imenitna, ker so se 26. novembra 1800. v tej fari in sicer na Slomu narodili nevmrljivi škof in slavni slovenski pisatelj Anton Martin Slomšek. Rojstni dom stoji na malem gričku in se lahko vidi na desni strani, kedar se človek po železnici iz Celja v Maribor pelje. Upati smemo, da na rojstnem domu bodo vrli Poniklani svojemu slavnemu rojaku kakošen spominek postavili. Ponikla je že bila za Rimljanov naseljena, ker se je blizu farne crkve našlo več starinskih reči iz one dobe. V pismih devetega stoletja se že tudi imenuje ves blizu Ponikve Hotunje (Chotuna).

Politični ogled.

G. Revertera, dosedajni avstrijski poslanec na ruskem dvoru, bo prej ko ne zapustil državno službo; pravi se, da pride na njegovo mesto vitez Vetsera, dozda jni opravnik v Carigradu.

Skupni vojni minister je ukazal, da se mora prva tretjina onih potrebščin, s katerimi bi se imela armada do konca tega leta priskrbeti, že oddati dotičnim komisijam do konca aprila, zadnja tretjina pa do konca avgusta. Sama znamenja, — da ostane mir!

*) Miznina, Tischgut, Kucheneigen so se veleli vsi dohodki fare postavim desetina, lokno, žito, dobiček lova itd. Pis.

Ogrska potrebuje 100 milj. 500 tisoč gld. na leto, minister obeta, da se bo znižal davek pri tabaku, pri soli (na 2 gld. 40 kr.) in od podedovanega blaga. Mi pa bomo srečni, če se nam le davki ne bodo poviševali!

Na Bavarskem se pripravljajo za pristop južno-nemške zaveze k severno-nemški.

Badenska je tudi dobila postavbo o odgovornosti ministrov in svobodomiselnost postavbo za tisk.

Danska zahteva od Pruske, da jej naj odstopi Alsen in Sundewit (tedaj tudi Düppel). Pruska vendar noče o tem nič čuti, in bati se je, da se spet pograbit.

Danska je naznanila na Dunaj in v Pariz, da se ne bode na podlagi pruskih predlogov dalje pogovarjala.

V Parizu se glasi o vojski zmirom bolj širijo in pravi se, da se vojski z Prusko ni izognoti, čim prej se toraj začne, tem bolje. Napoleon se razgovarja s svojimi generali o vojski in jeni potrebi. Lepo priliko za vojsko, bo mu morebiti dalo — Schleswig-Holsteinsko!

Po Španskem se zlo razširja neki list, čegar moto se glasi: Proč z Burboni, živila demokratična vlada.

Črnogora hrepeni po vojski, vse je že z orožjem in z drugimi vojnimi potrebščinami pripravljeno.

Iz Kandije se je naznanilo 5 hudih bitek, v kterih so bili Turki spet prav živo tepeni.

Turško. Turkom se od dana do dana huje godi, bolezni namreč zmirom močnejša prihaja: v Bosni vre če dalje bolj: Kreto bi sultan že rad odstopil Grkom, ako bi mu bila porok angleška in francoska vlada, da, se mu po tem ne bodo vzele druge dežele, Rumunija in Egipt se boste menda kmalu za samostojne oklicale; v Evropi tedaj, kakor v Afriki in Aziji, kjer se tudi Perzijanci pripravljajo na boj soper Turka, žuga polmesecu toliko nevarnosti, da bode bolezniki težko prestal.

Novičar.

— Po novem postavnem načrtu o politični uravnavi se bodo mesto okrajnih uradov upeljala okrajna glavarstva (Bezirkshauptmannschaften), ktera bodo obsegala dva tri in še več zdajnih okrajnih uradov. Na Stajerskem je bilo dozdej 63 političnih okrajnih uradov, na mesto teh bo zdaj napravljeno samo 15 okrajnih glavarstev, ktera bodo imela svoje sedeže v sledečih mestih: V Gradcu, Feldbachu, Hartbergu, Vajenu, Štanjcu, Lipnici, Bruku, Judenburgu, Muravi, Licenu, Celju, Mariboru, Brezcu, Ptuj in Slovengradu. Leta 1850 je bilo 10 političnih okrajnih glavarstev, ktera so imela svoje sedeže še, zvun imenovanih mest v Ljubnu, Irdningu, Ljutomeru, Radgoni.

— Slavna čitalnica v Ljutomeru je g. dr. Jan. Bleiweisa izvolila za svojega častnega uda in mu poslala krasno diplomo.

— Gospod vitež dr. Miklošič je podaril Matici 19 zvezkov svojih knjig in g. prof. Šembera svojo knjigo „Zapadni Slovane“. Slava!

— V državnem zakonskem listu je izišla 15. t. m. postava o davku na sladkor in žganje, ktera se prej ni mogla razglasiti, ker je vlada morala čakati, dokler ni izdelal tudi ogerski zbor jednako postavbo o onem istem predmetu.

— Od c. k. ministerstva pravosodja je došlo prašanje v Ljubljano, ali ni tamo poslopja, ktero bi bilo pripravno za jetnišnico in sicer za 400 hudodelcev.

— Iz vseh krajev Česke in Moravske še zmirom prihajajo protesti proti davku na premoženje.

— Francoska vlada je prodala danski 45.000 pušek na iglo.

— Ljubljanska kupčijska zbornica je volila za predsednika g. V. C. Zupana, za podpredsednika pa g. Janeza, Horaka; oba enoglasno.

— Roj v topovi (kanonini) cevi. V kasarninem dvoru v Frauenfeldu (v Turgavskem) se je vselil roj v cev dvanajstfuntnega topa. No bučelarji, kaj rečete k temu novemu panju?

— Pravi se, da se bodo sklicali deželni zbori meseca junija, ne bodo vendar dolgo zborovali, ker kesneje se bodo spet sklicale delegacije.

— „Slovenska Matica“ ima zdaj že 1364 članov in više od 30.000 gld. premoženja.

— Pred kratkim so se zbrali v Beljaku učitelji iz četrh dekanij, ki so se posvetovali, ali bi ne bilo času primerno, da bi se osnovala velika učiteljska družba

za celo Koroško? Namen nove družbe bi bil: 1) duševno izobraževanje udov in po tem povzdiga šolstva; 2) z druženo močjo tiščati nato, da se materialno stanje učiteljev zboljša. Pravila družbe „Volksschule“ so se pretresala; večina §§. se je potrdila, nekaj pa se jih je po okolščinah izpustilo ali prestrojilo. Slednjič se je izvolil odbor šestih udov, da konečno pravila izdela, jih oblastnihi poda, po dekanijah povabila k pristopu razpošlje in prvo občno skupčino razpiše. Vsako leto bodeta dva občna zbora: po veliki noči in v počitnicah. Vsaka dekanija izvoli svojega „opravilnika“, ki ima želje, pritožbe itd. posameznih učiteljev zapisovati in od časa, do časa nannanovati glavnemu odboru v Beljaku, kateri vse vredi in po tem občnemu zboru predlaga. Posebnega plačila se ne odrajuje; samo resnični stroški se vsako leto posebej na družnike razdelijo: Vstop se mora „pismeno“ odboru nannaniti. — Taka družba bi mogla tudi na Štajerskem gotovo mnogo koristiti!

Po novi postavi za vojake, katero hoče ministerstvo predložiti državnemu zboru bode moral biti vsak vojak od 21. leta do 31. in sicer 5 let v liniji, 5 pa v rezervi; do 35 leta bi trajala služba brambovska; služba v črni vojski (Landsturm) bi pa trajala od 18. do 41. leta.

— „Slovaške novine“ v Pešti kličejo svojim rojakom: Če se pitanje narodnosti ne bo skorej rešilo, če ne dobimo popolne ravnopravnosti, če ne dobimo za svoj narod iz deželnega zaklada nobene podpore; če ne bodo naše šole čisto slovenske; če se nam ne bo po župnijah brez izjemka slovenski uradovalo, potem smo v kratkem prisiljeni ustaviti plačanja davka. Ne puščajmo se dalje za nos voditi! kar se je židom dalo, naj se dade tudi nam!

— V Bolonji je bil veliki nemir med delavci. Vojska je morala mir delati. Zdaj so se delavci sicer na delo povrnoli, vojaki pa še vendar skrbno po mestu opazujejo.

— „Vidovdan“ piše, da se turški vojaki zlo zbirajo na Srbski meji. Tudi na Črnogorsko mejo jih je mnogo poslano.

— V Draždanih je druga zbornica po dolgem besedovanju odobrila vladin predlog, da se naj odstrani, smrtna kazen.

Pet delov ljudi.

Evropa z Uralskim in Kavkaskem	183.500	□m. 275 mil. ljudi.
Azija z indijskimi otoki	793.900	„ 720 „ „
Afrika z otoki vred	543.500	„ 200 „ „
Amerika severna in južna	751.100	„ 89 „ „
Avstralija z ocejanskimi otoki	162.600	„ 4 „ „

20. t. m. se je spet začel državni zbor in prvi dan je bilo tudi na dnevnem redu, naj bi se uravnala tarifa železnice, in predlog vladin o daci za žganjico in pivo.

21. t. m. pa se je v seji drž. zbor. posebno zlo zahtevalo, da se železnična tarifa mora znižati, minister kupčije je obljubil, da se to bode zgodilo in še je pristavil, da se bode napravila posebna postava za to, če društvo železnice tega ne bi hotelo samo ob sebi storiti.

— Dualistični časniki se obotavljajo razglasiti poročilo Skenejevo o davku na premoženje — kakor pravi „Debate“ iz blagozakona, v resnici pa samo zato, ker jim ni všeč. Tudi nam ni všeč. Iz poročila izvemo, da pride v Cislajtanijski na vsako glavo poprek 11 gld. 82 kr. davka na leto, po deželah korone česke celo 13 gld., med tem ko pride na pr. na Pruskem le 6 gld. 60 kr., in na Ogrskem tudi ne več kakor 6 gld. 66 kr. na glavo. Da te številke niso po tem, da bi se ljudstvu prikupilo ministerstvo, ali kdor bo za nje glasoval, je reč celo naravna. Deželni poslanci so to med prazniki izvedeli od svojih volivcev in si bodo toraj komaj upali za Brestelnove predloge glasovati. To mora ali bi vsaj drugod moralo ministerstvo popolnoma podkopati.

Javen zhod v Londonu pod Russelovim predsedstvom je sklenol podpirati Gledstona, da se odpravi irska državna cerkev. — Drugi shod tirja ženskimi volilnimi pravic.

„Slov. narod.“

— Piše se, da je imelo potovanje prince Napoleona nannan razdreti zvezo med Prusko in Rusko.

— 22. t. m. je v Budi cesarica srečno porodila cesarjevičino.

V Mariboru. Tukajšnji srenjski odbor je namenjen v četrterorazredni dekliški šoli vpeljati telovadstvo in šolo sploh za 2 razreda pomnožiti. Učilo se bode prihodnjič tudi risanje, prirodopis, fizika, geografija in povestnica in zvunredno dva jezika in sicer, kakor se glasi, francoski in slovenski (?) — Mestni odbor je že temu višega dovo-

ljenja prosil. Pravi se tudi, da se bode novo šolsko poslopje za to šolo na sofininem trgu stavilo, in da je neki mestni odbornik že za to zemljišče kupil, in za ta namen srenji prikazal.

V nedeljo t. j. 26. t. m. bode v čitalnici spet beseda s plesom.

V Ljutomeru. 20. aprila. Zabava, ktera je bila odredjena na 3. maj, odložena je na neizvesten čas. Kdaj da bode, dalo se bode nannanje po slov. časopisih.

Čitalniški odbor.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-	V	V	V
	dinu	Mariboru	Celju	Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 70	5 85	6 40	5 30
Rži	3 80	4 45	4 20	3 60
Ječmena	3 —	—	3 80	3 50
Ovsa	1 80	1 95	2 10	2 —
Turšice (kuraze) vagan	3 20	3 80	3 40	3 20
Ajde	3 —	3 20	3 50	2 80
Prosa	3 —	—	3 20	—
Krompirja	1 40	1 20	1 30	1 10
Govedine funt	— 20	— 24	— 28	— 25
Telefine	— 22	— 26	— 22	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11 —	—	8 —	10 —
„ 18" „ „ „	—	4 80	—	—
„ 36" mehkih „ „	7 —	—	5 30	7 —
„ 18" „ „ „	—	3 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 65
„ „ mehkega „ „	— 60	— 50	— 50	— 55
Seña cent	1 80	—	1 —	1 5
Slame cent v šopah	1 20	— 90	— 65	— 90
„ „ za steljo	1 —	— 70	— 50	— 60
Slanine (špeha) cent	40 —	34 —	36 —	31 —
Jajec, sedem za	— 10	— 7	— 10	— 7

Cesarski zlat velja 5 fl. 56 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.50.

Narodno drž. posojilo 62.65.

Loterijske srečke.

V Trstu 15. aprila 1868: **10 15 59 55 63**

Prihodnje srečkanje je 29. aprila 1868.

Priporočba.

Mногоletna prodajalnica

„pri tkalcu.“

Vsem kupovalcem in odjemnikom, ki so zdaj kupovali sukno, platno, robce in drugo manufakturno blago v moji prodajalnici, ki že obstoji više od 40 let in je po domače znana pod hišnim imenom „pri tkalcu“, v Graškem predmestju, naznanjam v obrambo kakih pomot, da stoji moja prodajalnica (štacuna) na svojem dosedanem mestu in da ni v nikakoršni zvezi ali dotiki z novo, v sosesčini nastalo kupčijo, ki si je prilastila moje hišno ime.

V Mariboru, aprila mesca 1868.

Jožef Wundsam,

kupec z manufakturnim blagom.

Nova kupčija!

Dovolujem si p. n. občinstvu nannaniti, da sem v Graškem predmestju v Reiser-jevi hiši kupčijo z manufakturnim in platnenim blagom pod štacunskim imenom

„pri tkalcu“

odprl. Pri ti priliki priporočam svoje veliko skladišče Rumburškega in kreaškega platna, belega in barvanega platnenih robcev, blaga za oblačila, perkala, vseh vrst sukna, peruviena, toskina, tüfla, blaga za hlače in suknje, talare in vseh v to biro spadajočih rob.

Prizadeval si bodem častitem kupecem in odjemnikom vrlo in dobro postreči in prosim tedaj naj me prav obilno z svojimi naročbami počastijo.

J. Kokošinek,
pri tkalcu.

za celo Koroško? Namen nove družbe bi bil: 1) duševno izobraževanje udov in po tem povzdiga šolstva; 2) z druženo močjo tiščati nato, da se materialno stanje učiteljev zboljša. Pravila družbe „Volksschule“ so se pretresala; večina §§. se je potrdila, nekaj pa se jih je po okolščinah izpustilo ali prestrojilo. Slednjič se je izvolil odbor šestih udov, da konečno pravila izdela, jih oblastni poda, po dekanijah povabila k pristopu razpošlje in prvo občno skupščino razpiše. Vsako leto bodeta dva občna zbora: po veliki noči in v počitnicah. Vsaka dekanija izvoli svojega „opravilnika“, ki ima želje, pritožbe itd. posameznih učiteljev zapisovati in od časa, do časa nannanovati glavnemu odboru v Beljaku, kateri vse vredi in po tem občnemu zboru predlaga. Posebnega plačila se ne odrajuje; samo resnični stroški se vsako leto posebej na družnike razdelijo: Vstop se mora „pismeno“ odboru nannaniti. — Taka družba bi mogla tudi na Štajerskem gotovo mnogo koristiti!

Po novi postavi za vojake, katero hoče ministerstvo predložiti državnemu zboru bode moral biti vsak vojak od 21. leta do 31. in sicer 5 let v liniji, 5 pa v rezervi; do 35 leta bi trajala služba brambovska; služba v črni vojski (Landsturm) bi pa trajala od 18. do 41. leta.

— „Slovaške novine“ v Pešti kličejo svojim rojakom: Če se pitanje narodnosti ne bo skorej rešilo, če ne dobimo popolne ravnopravnosti, če ne dobimo za svoj narod iz deželnega zaklada nobene podpore; če ne bodo naše šole čisto slovenske; če se nam ne bo po župnijah brez izjemka slovenski uradovalo, potem smo v kratkem prisiljeni ustaviti plačanja davka. Ne puščajmo se dalje za nos voditi! kar se je židom dalo, naj se dade tudi nam!

— V Bolonji je bil veliki nemir med delavci. Vojska je morala mir delati. Zdaj so se delavci sicer na delo povrneli, vojaki pa še vendar skrbno po mestu opazujejo.

— „Vidovdan“ piše, da se turški vojaki zlo zbirajo na Srbski meji. Tudi na Črnogorsko mejo jih je mnogo poslano.

— V Draždanih je druga zbornica po dolgem besedovanju odobrila vladin predlog, da se naj odstrani, smrtna kazen.

Pet delov ljudi.

Evropa z Uralskim in Kavkaskem	183.500	□m. 275 mil. ljudi.
Azija z indijskimi otoki	793.900	„ 720 „ „
Afrika z otoki vred	543.500	„ 200 „ „
Amerika severna in južna	751.100	„ 89 „ „
Avstralija z ocejanskimi otoki	162.600	„ 4 „ „

20. t. m. se je spet začel državni zbor in prvi dan je bilo tudi na dnevnem redu, naj bi se uravnala tarifa železnice, in predlog vladin o daci za žganjico in pivo.

21. t. m. pa se je v seji drž. zbor. posebno zlo zahtevalo, da se železnična tarifa mora znižati, minister kupčije je obljubil, da se to bode zgodilo in še je pristavil, da se bode napravila posebna postava za to, če društvo železnice tega ne bi hotelo samo ob sebi storiti.

— Dualistični časniki se obotavljajo razglasiti poročilo Skenejevo o davku na premoženje — kakor pravi „Debate“ iz blagozakona, v resnici pa samo zato, ker jim ni všeč. Tudi nam ni všeč. Iz poročila izvemo, da pride v Cislajtanijski na vsako glavo poprek 11 gld. 82 kr. davka na leto, po deželah korone česke celo 13 gld., med tem ko pride na pr. na Pruskem le 6 gld. 60 kr., in na Ogrskem tudi ne več kakor 6 gld. 66 kr. na glavo. Da te številke niso po tem, da bi se ljudstvu prikupilo ministerstvo, ali kdor bo za nje glasoval, je reč celo naravna. Deželni poslanci so to med prazniki izvedeli od svojih volivcev in si bodo toraj komaj upali za Brestelnove predloge glasovati. To mora ali bi vsaj drugod moralo ministerstvo popolnoma podkopati.

Javen zhod v Londonu pod Russelovim predsedstvom je sklenol podpirati Gledstona, da se odpravi irska državna cerkev. — Drugi shod tirja ženskimi volilnimi pravic.

„Slov. narod.“

— Piše se, da je imelo potovanje prince Napoleona nannan razdreti zvezo med Prusko in Rusko.

— 22. t. m. je v Budi cesarica srečno porodila cesarjevičino.

V Mariboru. Tukajšnji srenjski odbor je namenjen v četrterozredni dekliški šoli vpeljati telovadstvo in šolo sploh za 2 razreda pomnožiti. Učilo se bode prihodnjič tudi risanje, prirodopis, fizika, geografija in povestnica in zvrstno redno dva jezika in sicer, kakor se glasi, francoski in slovenski (?) — Mestni odbor je že temu višega dovo-

ljenja prosil. Pravi se tudi, da se bode novo šolsko poslopje za to šolo na sofininem trgu stavilo, in da je neki mestni odbornik že za to zemljišče kupil, in za ta namen srenji prikazal.

V nedeljo t. j. 26. t. m. bode v čitalnici spet beseda s plesom.

V Ljutomeru. 20. aprila. Zabava, ktera je bila odredjena na 3. maj, odložena je na neizvesten čas. Kdaj da bode, dalo se bode nannanje po slov. časopisih.

Čitalniški odbor.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-	V	V	V
	dinu	Mariboru	Celju	Ptuj
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 70	5 85	6 40	5 30
Rži	3 80	4 45	4 20	3 60
Ječmena	3 —	—	3 80	3 50
Ovsa	1 80	1 95	2 10	2 —
Turšice (kuraze) vagan	3 20	3 80	3 40	3 20
Ajde	3 —	3 20	3 50	2 80
Prosa	3 —	—	3 20	—
Krompirja	1 40	1 20	1 30	1 10
Govedine funt	— 20	— 24	— 28	— 25
Telefine	— 22	— 26	— 22	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11 —	—	8 —	10 —
„ 18" „ „ „	—	4 80	—	—
„ 36" mehkih „ „	7 —	—	5 30	7 —
„ 18" „ „ „	—	3 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 65
„ „ mehkega „ „	— 60	— 50	— 50	— 55
Seña cent	1 80	—	1 —	1 5
Slame cent v šopah	1 20	— 90	— 65	— 90
„ „ za steljo	1 —	— 70	— 50	— 60
Slanine (špeha) cent	40 —	34 —	36 —	31 —
Jajec, sedem za	— 10	— 7	— 10	— 7

Cesarski zlat velja 5 fl. 56 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.50.

Narodno drž. posojilo 62.65.

Loterijske srečke.

V Trstu 15. aprila 1868: **10 15 59 55 63**

Prihodnje srečkanje je 29. aprila 1868.

Priporočba.

Mногоletna prodajalnica

„pri tkalcu.“

Vsem kupovalcem in odjemnikom, ki so zdaj kupovali **sukno, platno, robce** in drugo manufakturno blago v moji prodajalnici, ki že obstoji **više od 40 let** in je po domače znana pod hišnim imenom „**pri tkalcu**“, v Graškem predmestju, naznanjam v obrambo kakih pomot, da stoji moja prodajalnica (štacuna) na svojem dosedanem mestu in da ni v nikakoršni zvezi ali dotiki z novo, v sosesčini nastalo kupčijo, ki si je prilastila moje hišno ime.

V Mariboru, aprila mesca 1868.

Jožef Wundsam,

kupec z manufakturnim blagom.

Nova kupčija!

Dovolujem si p. n. občinstvu naznaniti, da sem v Graškem predmestju v Reiser-jevi hiši kupčijo z manufakturnim in platnenim blagom pod štacunskim imenom

„**pri tkalcu**“

odprl. Pri ti priliki priporočam svoje veliko skladišče Rumburškega in kreaškega platna, belega in barvanega platnenih robcev, blaga za oblačila, perkala, vseh vrst sukna, peruviena, toskina, tišla, blaga za hlače in suknje, talare in vseh v to biro spadajočih rob.

Prizadeval si bodem častitem kupecem in odjemnikom vrlo in dobro postreči in prosim tedaj naj me prav obilno z svojimi naročbami počastijo.

J. Kokošinek,
pri tkalcu.

za celo Koroško? Namen nove družbe bi bil: 1) duševno izobraževanje udov in po tem povzdiga šolstva; 2) z druženo močjo tiščati nato, da se materialno stanje učiteljev zboljša. Pravila družbe „Volksschule“ so se pretresala; večina §§. se je potrdila, nekaj pa se jih je po okolščinah izpustilo ali prestrojilo. Slednjič se je izvolil odbor šestih udov, da končno pravila izdela, jih oblastni poda, po dekanijah povabila k pristopu razpošlje in prvo občno skupščino razpiše. Vsako leto bodeta dva občna zbora: po veliki noči in v počitnicah. Vsaka dekanija izvoli svojega „opravilnika“, ki ima želje, pritožbe itd. posameznih učiteljev zapisovati in od časa, do časa nannanovati glavnemu odboru v Beljaku, kateri vse vredi in po tem občnemu zboru predlaga. Posebnega plačila se ne odrajuje; samo resnični stroški se vsako leto posebej na družnike razdelijo: Vstop se mora „pismeno“ odboru nannaniti. — Taka družba bi mogla tudi na Štajerskem gotovo mnogo koristiti!

Po novi postavi za vojake, katero hoče ministerstvo predložiti državnemu zboru bode moral biti vsak vojak od 21. leta do 31. in sicer 5 let v liniji, 5 pa v rezervi; do 35 leta bi trajala služba brambovska; služba v črni vojski (Landsturm) bi pa trajala od 18. do 41. leta.

— „Slovaške novine“ v Pešti kličejo svojim rojakom: Če se pitanje narodnosti ne bo skorej rešilo, če ne dobimo popolne ravnopravnosti, če ne dobimo za svoj narod iz deželnega zaklada nobene podpore; če ne bodo naše šole čisto slovenske; če se nam ne bo po župnijah brez izjemka slovenski uradovalo, potem smo v kratkem prisiljeni ustaviti plačanja davka. Ne puščajmo se dalje za nos voditi! kar se je židom dalo, naj se dade tudi nam!

— V Bolonji je bil veliki nemir med delavci. Vojska je morala mir delati. Zdaj so se delavci sicer na delo povrneli, vojaki pa še vendar skrbno po mestu opazujejo.

— „Vidovdan“ piše, da se turški vojaki zlo zbirajo na Srbski meji. Tudi na Črnogorsko mejo jih je mnogo poslano.

— V Draždanah je druga zbornica po dolgem besedovanju odobrila vladin predlog, da se naj odstrani, smrtna kazen.

Pet delov ljudi.

Evropa z Uralskim in Kavkaskem	183.500	□m. 275 mil. ljudi.
Azija z indijskimi otoki	793.900	„ 720 „ „
Afrika z otoki vred	543.500	„ 200 „ „
Amerika severna in južna	751.100	„ 89 „ „
Avstralija z ocejanskimi otoki	162.600	„ 4 „ „

20. t. m. se je spet začel državni zbor in prvi dan je bilo tudi na dnevnem redu, naj bi se uravnala tarifa železnice, in predlog vladin o daci za žganjico in pivo.

21. t. m. pa se je v seji drž. zbor. posebno zlo zahtevalo, da se železnična tarifa mora znižati, minister kupčije je obljubil, da se to bode zgodilo in še je pristavil, da se bode napravila posebna postava za to, če društvo železnice tega ne bi hotelo samo ob sebi storiti.

— Dualistični časniki se obotavljajo razglasiti poročilo Skenejevo o davku na premoženje — kakor pravi „Debate“ iz blagozakona, v resnici pa samo zato, ker jim ni všeč. Tudi nam ni všeč. Iz poročila izvemo, da pride v Cislajtanijski na vsako glavo poprek 11 gld. 82 kr. davka na leto, po deželah korone česke celo 13 gld., med tem ko pride na pr. na Pruskem le 6 gld. 60 kr., in na Ogrskem tudi ne več kakor 6 gld. 66 kr. na glavo. Da te številke niso po tem, da bi se ljudstvu prikupilo ministerstvo, ali kdor bo za nje glasoval, je reč celo naravna. Deželni poslanci so to med prazniki izvedeli od svojih volivcev in si bodo toraj komaj upali za Brestelnove predloge glasovati. To mora ali bi vsaj drugod moralo ministerstvo popolnoma podkopati.

Javen zhod v Londonu pod Russelovim predsedstvom je sklenol podpirati Gledstona, da se odpravi irska državna cerkev. — Drugi shod tirja ženskimi volilnimi pravic.

„Slov. narod.“

— Piše se, da je imelo potovanje prince Napoleona nannan razdreti zvezo med Prusko in Rusko.

— 22. t. m. je v Budi cesarica srečno porodila cesarjevičino.

V Mariboru. Tukajšnji srenjski odbor je namenjen v četrterozredni dekliški šoli vpeljati telovadstvo in šolo sploh za 2 razreda pomnožiti. Učilo se bode prihodnjič tudi risanje, prirodopis, fizika, geografija in povestnica in zvrstno redno dva jezika in sicer, kakor se glasi, francoski in slovenski (?) — Mestni odbor je že temu višega dovo-

ljenja prosil. Pravi se tudi, da se bode novo šolsko poslopje za to šolo na sofininem trgu stavilo, in da je neki mestni odbornik že za to zemljišče kupil, in za ta namen srenji prikazal.

V nedeljo t. j. 26. t. m. bode v čitalnici spet beseda s plesom.

V Ljutomeru. 20. aprila. Zabava, ktera je bila odredjena na 3. maj, odložena je na neizvesten čas. Kdaj da bode, dalo se bode nannanje po slov. časopisih.

Čitalniški odbor.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-	V Mariboru	V Celju	V Ptuj
	dinu	V	V	V
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	5 70	5 85	6 40	5 30
Rži	3 80	4 45	4 20	3 60
Ječmena	3 —	—	3 80	3 50
Ovsa	1 80	1 95	2 10	2 —
Turšice (kuraze) vagan	3 20	3 80	3 40	3 20
Ajde	3 —	3 20	3 50	2 80
Prosa	3 —	—	3 20	—
Krompirja	1 40	1 20	1 30	1 10
Govedine funt	— 20	— 24	— 28	— 25
Telefine	— 22	— 26	— 22	— 26
Svinjetine črste funt	— 28	— 26	— 24	— 25
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	11 —	—	8 —	10 —
„ 18" „ „ „	—	4 80	—	—
„ 36" mehkih „ „	7 —	—	5 30	7 —
„ 18" „ „ „	—	3 50	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 50	— 65
„ „ mehkega „ „	— 60	— 50	— 50	— 55
Seña cent	1 80	—	1 —	1 5
Slame cent v šopah	1 20	— 90	— 65	— 90
„ „ za steljo	1 —	— 70	— 50	— 60
Slanine (špeha) cent	40 —	34 —	36 —	31 —
Jajec, sedem za	— 10	— 7	— 10	— 7

Cesarski zlat velja 5 fl. 56 kr. a. v.

Ažijo srebra 114.50.

Narodno drž. posojilo 62.65.

Loterijske srečke.

V Trstu 15. aprila 1868: **10 15 59 55 63**

Prihodnje srečkanje je 29. aprila 1868.

Priporočba.

Mногоletna prodajalnica

„pri tkalcu.“

Vsem kupovalcem in odjemnikom, ki so zdaj kupovali **sukno, platno, robce** in drugo manufakturno blago v moji prodajalnici, ki že obstoji **više od 40 let** in je po domače znana pod hišnim imenom „**pri tkalcu**“, v Graškem predmestju, naznanjam v obrambo kakih pomot, da stoji moja prodajalnica (štacuna) na svojem dosedanem mestu in da ni v nikakoršni zvezi ali dotiki z novo, v sosesčini nastalo kupčijo, ki si je prilastila moje hišno ime.

V Mariboru, aprila mesca 1868.

Jožef Wundsam,

kupec z manufakturnim blagom.

Nova kupčija!

Dovolujem si p. n. občinstvu nannaniti, da sem v Graškem predmestju v Reiser-jevi hiši kupčijo z manufakturnim in platnenim blagom pod štacunskim imenom

„**pri tkalcu**“

odprl. Pri ti priliki priporočam svoje veliko skladišče Rumburškega in kreaškega platna, belega in barvanega platnenih robcev, blaga za oblačila, perkala, vseh vrst sukna, peruviena, toskina, tišla, blaga za hlače in suknje, talare in vseh v to biro spadajočih rob.

Prizadeval si bodem častitem kupecem in odjemnikom vrlo in dobro postreči in prosim tedaj naj me prav obilno z svojimi naročbami počastijo.

J. Kokošinek,
pri tkalcu.